

nosti, ježto prý zákon neobsahuje ustanovení, že toto obmezení disposičního práva přejímatelova nutno z úřadu pojmouti do odevzdací listiny a v pozůstalostním řízení nedošlo o tom k dohodě účastníků, naopak testamentární dědička odepřela k tomu svůj souhlas.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu zůstavitelových dětí (nepominutelných dědiců) Josefa S-a a Anny S-ové.

Důvody:

Obmezení disposičního práva podle § 11, odst. 4 cit. zem. zák. nepředpokládá dohodu dědiců, naopak vyvěrá toto předkupní právo spoludědiců již ze zákona samého, takže jim přísluší, dokud se ho účinně nevzdali anebo zákonná lhůta pro ně stanovená nevypršela. Správně předpisuje proto i nařízení min. sprav. ze dne 28. února 1909 č. 3 m. v. (§ 15), aby toto předkupní právo bylo zjištěno v odevzdací listině, aby bylo zabezpečeno, že bude zároveň zapsáno do knih se zápisem vlastnického práva pro přejímatele statku. Přesto však nelze dovolacímu rekursu přiznat oprávnění. Jak ze znění předpisu § 11, odst. 4 cit. zem. zák. jasně vyplývá, jest nezbytným předpokladem uvedeného předkupního práva, že tu jsou vskutku spoludědici. Tomuto požadavku však není v projednávaném případě zadosti učiněno. Přejímatelkou jest pozůstalá vdova, jež se bezpodmínečně ze závěti přihlásila za dědičku. Ze zůstavitelových zletilých dětí však přihlásil se pouze jeden ze synů podmínečně za dědice ze zákona, ale jeho dědická přihláška byla pravoplatně odmítnuta. Dcery prohlásily, že se závětí nepokládají zkrácenými a jedná se proto pouze o povinné díly dalších dětí jako nepominutelných dědiců. Jako takové však nejsou spoludědici testamentární dědičky, nýbrž podobně jako odkazovníci pouze věřiteli pozůstalosti (rozh. č. 10755 Sb. n. s.). Není-li tu však spoludědiců, nelze použít ani ustanovení § 11, odst. 4 cit. zem. zák. Výrok rekursního soudu odpovídá tudíž ve věci samé zákonu.

Čís. 15549.

K výkladu vládního nařízení čis. 250/35 Sb. z. a n.

Jaký vliv mají dlužnické úlevy podle uvedeného vládního nařízení na spory o pohledávkách podléhajících tomuto nařízení.

Poměr § 406 c. ř. s. k §§ 13 a 21 vládní nař. čis. 250/35 Sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 29. října 1936, Rv I 2273/36.)

V námitkách proti směnečnému platebnímu příkazu uvedl žalovaný mimo jiné, že jest zemědělcem, dovolává se ochrany vládního nařízení čis. 250/35 Sb. z. a n. První soud zrušil směnečný platební příkaz. Odvolací soud ponechal jej v platnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání uvedl v otázce, o níž tu jde, v

d ů v o d e h :

Pokud jde o vliv dlužnických úlev podle vlád. nař. č. 250/35 Sb. z. a n. na spory, je o tom různost mínění. V podstatě se vyskytují v tom směru troje názory. Podle jednoho z nich platí ustanovení tohoto vládního nařízení o úlevách i pro řízení ve sporech, takže soudce má již ve sporu zkoumati, zdali jsou splněny tvrzené předpoklady pro úlevy podle tohoto vládního nařízení, a zjistí-li, že tomu tak jest, má žalobu, pokud ještě nedospěly splátky vládním nařízením určené, pro tentokráte zamítnouti, jde-li o pohledávku nespornou. Je-li však pohledávka sporná, lze ji sice zažalovati, ale pouze žalobou určovací. Podle mínění některých zastánců tohoto názoru jest určovací žaloba přípustná v každém případě, ať již jde o pohledávku spornou či nespornou. Mínění druhé vychází z toho, že jmenované vládní nařízení se sporu vůbec netýká, nýbrž pouze řízení exekučního, takže procesní soud nemá ve sporu dbáti námitky žalovaného prýstící z tohoto vládního nařízení, a ovšem také nemá zjišťovati, zda jsou splněny předpoklady pro jeho použití na souzenou věc či nikoliv. Podle tohoto názoru má tedy procesní soud vynést rozsudek nehledě k úlevám, které dlužník může případně uplatňovati teprve v řízení exekučním, — a to vždy, ať jde o pohledávku spornou či nespornou. Zastánci třetího názoru hájí stanovisko jaksi zprostředkující. Podle nich má procesní soud na patřičnou námitku žalovaného zjišťovati před vynesemím rozsudku, zda v tom kterém případě splněny jsou předpoklady tohoto vládního nařízení, a zjistí-li, že tomu tak jest, smí odsouditi žalovaného k placení, ale jen s doložkou »v rámci ustanovení tohoto vládního nařízení«. Dovolací soud jest názoru, že ustanovení uvedeného vládního nařízení o úlevách nemají vlivu na procesy jako takové, protože tento názor odpovídá doslovu a účelu těchto norem a vyhovuje nejlépe i potřebám praktického života. Ustanovení § 406 c. ř. s. o dospělosti není tomu názoru na překážku, poněvadž uvedené vládní nařízení rozlišuje ve svém § 13 splatnost pohledávky a závazek dlužníka k jejímu placení, a poskytujíc úlevy při splácení upravuje pouze závazek dlužníka k placení již splatné pohledávky. Pro názor, že v takovém případě by měla býti žaloba zamítnuta jako předčasná, není vůbec opory ve jmenovaném vládním nařízení. Při výkladu jeho předpisů jest hleděti k tomu, že jde o ustanovení výjimečná. Nevylučuje-li jejich formulace každou pochybnost o jejich dosahu, vyžaduje jejich výjimečná povaha výklad omezující, tedy výklad, který by byl pro věřitele spojen s nejmenší újmou, ovšem pokud se tím nemaří účel vládního nařízení. Z ustanovení jeho § 21 plyne, že i pohledávka vybavená podle tohoto vládního nařízení, jsouc sporná, může býti zažalována. Již toto ustanovení vylučuje názor, že poskytnutí úlev opravňuje dlužníka, aby se domáhal zamítnutí žaloby jako předčasné, neboť tím by se mařil účel uvedeného § 21. Nelze však souhlasiti ani s názorem, že by byla přípustná jen žaloba určovací. Pro tento názor není ve vládním nařízení podkladu a předpisy §§ 19 a násl., jakož i předpisy o exekučních opatřeních (§§ 25 a násl.) mluví proti tomu, ježto úleva může také pominouti, pro kterýžto případ by věřiteli scházel vykonatelný exekuční

titul. Nemůže býti účelem právní úpravy, aby byl věřitel nucen tutéž pohledávku uplatňovati dvojím sporem. Názor o možnosti odsouzení jen s uvedenou doložkou je nejméně praktický. Jednak ukládá procesnímu soudu rozsáhlé a po případě obtížné zjišťování, jednak může se rozsudek s takovým výrokem státi pro věřitele bezcenným, když totiž nastane po jeho vynesení ztráta úlev podle § 19 nebo § 20 vlád. nař., v kterýchžto případech by byl věřitel zase nucen dlužníka znovu žalovati. Mimo to předpokládají § 3 a § 13 tohoto vládního nařízení, že dlužník jest zemědělcem, t. j. že jím jest právě v době, kdy dotčenou individuální úlevu uplatňuje, kterážto doba není totožnou s dobou vynesení rozsudku soudem první stolice. Byl-li tedy v době vynesení odsuzujícího rozsudku soud první stolice žalovaný zemědělcem, ale přestal-li jím později býti, pozbyl tím ovšem i nároku na úlevy, pokud mu jako zemědělci příslušely. I v takovém případě by musel věřitel dlužníka znovu žalovati, aby si získal exekuční titul širší, než jest obsažen v rozsudku s uvedenou doložkou. Příčilo by se však spravedlnosti a požadavku procesní hospodárnosti, kdyby věřitel musel svou pohledávku dvakrát nebo dokonce ještě vícekrát zažalovati. Zažádá-li žalobce na základě pravoplatného odsuzujícího rozsudku o exekuci proti dlužníkovi, který má nárok na úlevy v rozsahu přesahujícím meze tohoto vládního nařízení, bude míti dlužník na vůli, aby se dovolal okolností, že je zemědělcem podle jeho § 1 a že jsou splněny i ostatní předpoklady pro poskytování úlev, a by je uplatňoval v exekučním řízení, neboť § 25 jmenovaného vládního nařízení na to přímo pamatuje. Není podkladu pro názor, že by tento § 25 počítal jen a výhradně s případy již rozsouzenými v době před jeho platností. Ovšem musí soud v řízení exekučním, hledíc k jeho oficiosnímu rázu a k velícím předpisům vládního nařízení č. 250/35 Sb. z. a n. (§§ 11, 13, odst. 4, 23, 26), i z úřadu k ustanovením tohoto vládního nařízení přihlížeti, jsou-li předpoklady pro jeho použití ze spisů zjevné. Z úlev tohoto vládního nařízení pominul po 30. září 1936 podle jeho § 27 a čl. V vlád. nař. č. 258/36 Sb. z. a n. odklad exekuce, pokud nejde o zvláštní případy v posléze uvedeném ustanovení vytčené. Z nezjišťování předpokladů pro nárok na úlevy jmenovaného vládního nařízení nižšími soudy nemůže tedy dovolatel odvozovati ani nesprávné právní posouzení věci, ani neúplnost řízení.

Čís. 15550.

Též uznání pohledávky co do důvodu nesporné, avšak sporné co do výše může míti v zápětí přetržení promlčení.

(Rozh. ze dne 29. října 1936, Rv I 2286/34.)

Proti žalobě na zaplacení pohledávky z palmárního účtu namítla žalovaná její promlčení. Nižší soudy uznaly podle žaloby, o d o l a c í s o u d z těchto důvodů: První soud míní, že promlčení